

Godkjenning av minirenseanlegg i Norge

Av Søren Tybring Haug

Søren Tybring Haug er rådgiver i Statens bygningstekniske etat.

Innlegg på fagtreff i Norsk vannforening 23. februar 2009

Introduksjon

Produktdokumentasjon for minirenseanlegg i Norge er en plikt i henhold til teknisk forskrift til plan- og bygningslovens kapittel V, "Produkter til byggverk". Plan- og bygningsloven regulerer utvendige vann- og avløpsanlegg i kapittel XI. Til grunn for bestemmelsene om minirenseanlegg ligger EN 12566-3:2005 med nasjonale tillegg som er under utarbeidelse. I den forbindelse utarbeides det en sjekklister for kommuner og leverandører, som vil gjøre det lettere å få en oversikt over hva som skal dokumenteres.

Lovgrunnlag og hensikt med produktdokumentasjon

Det er EUs byggeveredirektiv 89/106/EØF som regulerer bestemmelsene i plan- og bygningslovens §§ 77 og 111 om produktdokumentasjon og som er nedfelt i teknisk forskrift (TEK) med veiledning (VTEK). I tillegg kommer Lov om tekniske kontrollorgan som er betegnelsen på tekniske prøvestasjoner for produkter. Disse organene kan utferdige samsvarerklæringer basert på tekniske spesifikasjoner og utarbeides i henhold til Byggeveredirektivet. Tekniske kon-

trollorgan for byggevarer utpekes av Statens bygningstekniske etat og listeføres av EU på nando.eu.

Hensikten med produktdokumentasjon er å sikre gode og funksjonelle produkter skikket for tiltenkt formål. Statens bygningstekniske etat har fått ansvaret for å organisere markedskontrollen med produkter til byggverk. BE skal også utpeke tekniske kontrollorgan for byggevarer.

Dokumentasjonskravet skal sikre at produsenter og importører innehar kunnskaper om kvaliteter til egne produkter og sørge for at eksisterende tekniske handelshindringer nedbygges og at nye ikke oppstår.

Byggeveredirektivet er et direktiv om innbyrdes tilnærmede av medlemsstatenes lover og administrative bestemmelser om byggevarer. Direktivet skal sikre at byggevarer fritt kan omsettes og brukes i alle EØS-land.

Krav til dokumentasjon

Byggeveredirektivets seks grunnleggende krav skal dokumenteres ved hjelp av produktets tekniske egenskaper, standarder eller nasjonale krav. De seks grunnleggende kravene lyder som følger:

- Mekanisk motstandsevne og sikkerhet
- Brannsikring

- Hygiene, helse og miljø
- Sikkerhet ved bruk
- Støyvern
- Energisparing og varmeisolering

Disse dokumentasjonskravene gjelder uavhengig av om produktet kan CE-merkes eller ikke. For minirenseanlegg foreligger det en harmonisert standard, og produktene kan derfor CE-merkes. Dette er ingen bekreftelse på at de nasjonale kravene er oppfylt, men med en ny standard fra 2010, inkludert de norske kravene, vil det bli enklere for leverandørene og kommunene og sjekke om kravene er oppfylt.

Tendensene i markedet er leveranser av stadig mer komplekse og sammensatte produkter. Noen ganger er produktene satt sammen til én byggevare, andre ganger må hver enkelt komponent kontrolleres for seg. Minirenseanlegg som system regnes som én byggevare.

I de siste årene har vi sett en stadig import av minirenseanlegg fra nye og ukjente produsenter. Globaliseringen åpner for privatimport gjennom internet m.v. og gjør markedskontrollen vanskeligere. Derfor er det viktig at det offentlige og brukerne har riktige verktøy for å bedømme anleggenes kvalitet.

Hvem har ansvar for hva?

Produsenten eller importøren er ansvarlig for at minirenseanleggets egenskaper er dokumentert i henhold til reglene i teknisk forskrift før det graves ned. Er en norsk bedrift direkte importør, vil ansvaret ligge hos denne. Videre har de ansvarlige foretakene ansvar for å påse at produktdokumentasjonen virkelig foreligger og at det er foretatt en vurdering

av om renseanlegget er egnet for bruk nettopp på det stedet og med de ytelser som kreves.

Ansvarsforholdet avhenger av organiseringen av prosjektet og hvem som faktisk velger og bestiller renseanlegget. I tvilstilfeller/gråsonetilfeller må det klart fremgå av avtalene som inngås mellom partene hvor ansvaret for innhenting av produktdokumentasjon ligger.

Ansvarlig utførende har også ansvar for at produktet monteres i henhold til eventuelle betingelser for bruk (eller begrensninger) som fremgår av produktdokumentasjonen og de spesifikke montasjedetaljene som utarbeides for hvert anlegg.

I standarden for minirenseanlegg oppgis at produktet er underlagt system 3, det vil si at CE-merke kan settes på av produsenten eller et teknisk kontrollorgan. Sett med våre øyne skulle vi ha foretrukket at et produkt med betydelige miljøkonsekvenser hadde ligget i en høyere klasse. Begrunnelsen er antagelig at produktet regnes som relativt enkelt å produsere og bruke. System 3 innebærer at produsenten kan vise til internt produksjonskontrollsystem og at det er foretatt innledende typeprøving av utpekt teknisk kontrollorgan. Den nye standarden trer i kraft i juli 2010. I mellomtiden vil det være et vakuumbilde hvor de renseanleggene som tidligere er typeprøvd av Det Norske Veritas kan omsettes. Grunnlaget for bruk av minirenseanlegg vil fortsatt være forurensningsloven og de krav kommunen selv kan sette i form av kommunale vedtekter.

En enklere fremtid

Vi forventer at den nye harmoniserte standarden med nasjonale tillegg, som trer i kraft i juli 2010, og den nylig utarbeidede sjekklisten, vil gi kommunene det verktøyet som trengs for å velge ut de lovlige anleggene og de riktige anleggene for den bruk de er tiltenkt. Tekniske kontrollorgan som Det Norske Veritas, Sintef Byggforsk eller utenlandske kontrollorgan vil kunne bistå importørene

med å teste anleggene etter nasjonale krav. Vi vil foreslå at leverandørene allerede nå burde benytte den nye standarden og nasjonale krav for å unngå stans i leveransene neste år.

Til hjelp for kommunene vil det bli utarbeidet en liste over godkjente anlegg som eventuelt kan legges inn i PRODOK som er et system for produktokumentasjon for byggevarer.